

6. Жинкин Н. И. Речь как проводник информации / Н. И. Жинкин. – М., 1982. – С. 92.
7. Засекина Л. В. Вступ до психолінгвістики : навч. посіб. / Л. В.Засекина, С. В. Засекин. – Острог : Острозька академія, 2002. – 168 с.
8. Зимняя И. А. Лингвopsихология речевої діяльності / И. А. Зимняя. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж : МОДЭК, 2001. – 432 с.
9. Зирка В. В. Слово в рекламе: лингвистический аспект: учеб. пособие : 2-е изд., перераб. и доп. / В. В. Зирка. – Днепропетровск : Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля, 2012. – 180 с.
10. Лебедев А.Н. Экспериментальная психология в российской рекламе / А.Н. Лебедев, А.К. Боковиков. – М. : Академия, 1995. – 144 с.
11. Реклама та PR у масово інформаційному просторі : монографія / за заг. редакцією О.В. Александрова. – Одеса : Астропринт, 2009.
12. Социальная коммуникация и социальное управление в эоантропоцентрической и семисоциопсихологической парадигмах / отв. ред. Т. М. Дридзе : в 2 кн. Кн. 1. – М. : Изд-во Института социологии РАН, 2000. – 158 с.
13. Харченко С.В. Семантико-синтаксична та комунікативна структура речень спонукальної модальності : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. [б. в.], 2001. – 207 с.
14. Холод О. М. Зібрання наукових праць: у 10 т. – Т. 5: Психолінгвістика та соціальні комунікації навч. посіб. / О. М. Холод. – Кривий Ріг, 2009. – 272 с.

В статті предпринята спроба установити зв'язок між психолінгвістичним аспектом реалізації текстів соціальної реклами та їх граматичним оформленням. Установлено, що вибір семантико-синтаксического строєння пропозицій тексту соціальної реклами залежить і від використаних прийомів психологічного впливу на адресата.

Ключевые слова: соціальна реклама, психолінгвістичний аспект, мовне моделювання, семантико-синтаксическе строєння, граматичне оформлення.

The article attempts to establish a connection between psycholinguistic aspects of social advertising's texts and their grammatical design.

Keywords:revealed: the choice of semantic-syntactic structure of sentences of social advertising's text depends on used methods of psychological influence on the recipient.

УДК 811.161.2

Шевчук С.В.

МОВА – ТО СЕРЦЕ НАРОДУ: ГИНЕ МОВА – ГИНЕ НАРОД

У статті обґрунтовано, що українська мова є основою виховання національно свідомого громадянина, який має пам'ятати рідномовні обов'язки і розуміти першорядне значення мови в процесах розбудови національної держави.

Ключові слова: рідна мова, мова і життя, рідномовні обов'язки, духовна сутність.

Тема про мову та її значення в житті народу невичерпна. До цієї теми звертаються майже всі, хто стоїть в обороні України і сьогодні за неї в одвіті. Процеси відродження української мови набрали потужних обертів і їх вже годі спинити. Мовна ситуація в сучасній Україні поступово змінюється. Дехто стверджує, що після Революції гідності українською заговорили 50 % населення. Нарешті українці зрозуміли, що вони не меншовартісні, не обділені долею, вони мають уболівати за державу і плекати українськість, щоби збудувати самостійну, неподільну, недоторканну, соборну і заможну державу. Українськість має ґрунтуватися на знанні мови титульної нації. Володіння нею – це обов'язок усіх українців, бо наша рідна мова – красива, багата і мелодійна, її треба берегти і шанувати. Українська мова – це найміцніший ґрунт для виховання національно свідомого громадянина, сильного характеру. Мова берегла і береже душу й дух нашого люду міцніше за будь-які гармати, є найнадійнішим прихистком від морального звиродніння та духовного здичавіння, від розпорошення поміж іншими етносами. Вона є джерелом рішучості українців в обстоюванні зневажних національних прав і нині своєю непереможною силою підносить дух і гідність її носіїв – зокрема українських солдатів, які кладуть своє життя на вівтар служіння рідному слову, рідній мові. А вона їх «і лікує, й оберігає, й застерігає. На перший погляд, це нібито приховані істини, вони комусь можуть видатися дивними. Проте ті, хто цікавиться мовою й серйозно вивчає її, знаходить цьому наукове підтвердження. Рідна мова – найкоштовніший скарб, найцінніший набуток і наймогутніший оберіг. Вона возвеличує людину, рятує її від духовної глупоти – найстрашнішої невиліковної хвороби, що сплоджує перевертнів і відступників» [2, с. 132].

Кожен наш співвітчизник має усвідомити силу української мови, її першорядне значення в процесах розбудови національної держави, її вагу в духовному бутті всього українського народу й кожного з-посеред нас зокрема. «Слово – це Божа матеріялізація світу з першопочатком у ньому самому (себто у Богові). Через Слово постала Людина, Народ, Нація, Держава. Однак, отримавши цей найвищий дар, себто духовну матеріялізацію у слові, людина здебільшого перетворює мову на банальний засіб спілкування, зрештою, як і життя – лише на факт існування з малими чи великими матеріальними потребами. Через те тільки у руках великої людини слово сильніше за меч, а відтак лише в руках сильної влади воно, наче клей, з'єднує малі й великі країни. Отож, мова і життя у визначальному – тотожні» [3, с. 40].

Дії особистості та її народу головно ґрунтуються на мові, якою народ думає. Доля мови формує долю народу. Аналізуючи цю тезу на тлі сучасних

суспільно-політичних процесів, позначених втратою національно-мовних пріоритетів, варто пригадати вислів: перемогу здобуває не сила рук і не досконалість зброї, а сила духу. «Тому й очевидно, що теперішня духовна криза – це насамперед криза українського мовомислення, а боротьба за мовне звільнення є не чим іншим, як боротьбою з тоталітаризмом. Позаяк природа обрала боротьбу як шлях удосконалення мови (розумій: самого буття), то боротися – або пропасти; або демонструвати дух як найважливішу народну окремішність у мовній екзистенції – або розчинитися в комусь [3, с. 41]. Щоби не розчинитися в комусь, українська мова має бути не лише святковим атрибутом (відома істина: мова – визначальний атрибут нації та держави), що його дістають зі сховів із нагоди якихось урочистостей, а щоденним знаряддям роботи нашого розуму й серця, формою прояву інтелектуальних здібностей та творчих сил, усієї нашої духовної сутності. Що більше пригноблена нація, то важливіша мова, вона стає творцем майбутнього. Без найменшого сумніву, мову, державну, рідну, має захищати, сприяти її розвитку та розквіту держава, зокрема її адміністрація та військо. Унікальність і феноменальність нинішньої ситуації полягає в тому, що не держава стоїть на сторожі української мови, а саме мова репрезентує всі можливості для відродження держави – України. У часи війни українська мова є єдиним об'єднавчим чинником, що долає кордони і єднає націю духовно. У цьому контексті О. Федик зазначає: «Українська мова унікальна в тому, що вона вийшла за межі своєї власної системи, вона переросла саму себе як національний феномен і знакова етносистема і набула значення та вартості як мета явища, що перебиває інші ознаки нації, замінює відсутність держави...» [4, с. 83].

Саме тому ми мусимо утверджувати рідну мову не розпачливим голосінням над її гіркою долею, не обрахунками її кривд і страждань, а насамперед активною дією: щонайактивніше послуговування нею в щоденному вжитку, органічне звернення до неї як до єдиного джерела вияву своєї особистості.

Ми прагнемо бути цивілізованим, культурним народом, пориваємося ввійти до сім'ї країн Європи, де поцінують головну ознаку держави і державності – мову. Тож починаймо працю – осягаймо безмежні океани рідної мови, шукаймо в ній точні конструкції і докладні українські форми, заглиблюймося в рідномовну стихію, бережімо рідну мову від кривд і наруги, від забуття і зрадництва, від засмічення і спотворення. Доля нашої мови, так само як і всієї держави Україна, залежить тільки від нас, від нашого патріотизму, національної гідності. Нам усім слід пам'ятати про свої рідномовні обов'язки, які випрацював свого часу Іван Огієнко. Його «Рідномовний катехізис» має стати нині концептуальним статутом мовної політики й мовної освіти задля забезпечення державності українського народу, виховання національно-патріотичних почуттів. Саме сьогодні важливо повернутися до Огієнкових «Десяти мовних заповідей свідомого громадянина»:

- 1) Мова – то серце народу: гине мова – гине народ.
- 2) Хто цурається рідної мови, той у саме серце ранить свій народ.
- 3) Літературна мова – головний рушій розвитку духовної культури народу, то найміцніша основа її.
- 4) Послугування лише суржигом надзвичайно шкодить культурному об'єднанню нації.
- 5) Народ, що не створив собі соборної літературної мови, не може зватися свідомою нацією.
- 6) Для одного народу мусить бути тільки одна літературна (державна) мова й вимова, тільки один правопис.
- 7) Головний рідномовний обов'язок кожного свідомого громадянина – працювати над удосконаленням своєї літературної мови.
- 8) Стан літературної мови – то ступінь культурного розвою народу.
- 9) Як про духовну зрілість окремої особи, так і про зрілість цілого народу судять найперше з культури його літературної мови.
- 10) Кожен свідомий громадянин мусить практично знати свою соборну літературну мову й вимову та свій соборний правопис, а також знати й виконувати рідномовні обов'язки свого народу [1, с. 12].

Отже, головним стрижнем концепції мовної освіти Івана Огієнка є оволодіння кожним громадянином соборною літературною мовою, охороняючи честь рідної мови як свою власну. Рідномовна політика є надзвичайно важливою для українського народу, її мусять підтримувати всі громадяни України. «Знання рідномовних обов'язків сильно підносить національну свідомість, а вона – найкращий ґрунт для знання і розвитку соборної літературної мови» [1, с. 12].

Іван Огієнко ґрунтовно виписав засоби родинного виховання («домашньої церкви»), надаючи великого значення впливу й прикладу батьків на формування світогляду і національно-патріотичних почуттів памолоді:

– Виховуйте своїх дітей тільки рідною мовою, бо тільки вона дасть їм найбільше духовних цінностей.

– Пам'ятайте, що діти вважатимуть за рідну тільки ту мову, що панує в вашій родині.

– Найцінніший ґрунт на духовне виховання сильного характеру – то рідна мова. Пильуйте ж виховувати такі потрібні для нації сильні характери, виховуючи дітей тільки рідною мовою.

– Особа, що не зросла на рідній мові, загублена для нації, бо ціле життя буде безбатченком, і справи рідної нації будуть їй чужі.

– Коли батьки соромляться своєї рідної мови, ціле життя соромитимуться її їхні діти, а тим стануть чужі для свого народу.

– Коли маєте змогу, виховуйте дітей своїх тільки соборною літературною мовою, бо вона одразу заціплює їм почуття єдності народу й дає найбільше духовних цінностей.

– Пильнуйте, щоб діти ваші читали книжки, писані тільки соборною літературною мовою.

– Пильнуйте всіма силами, щоб перша мова вашої дитини була справді матірня – своя рідна.

– Не забувайте, що дитина вважатиме тільки ту мову за рідну, якою говоритиме перші п'ять років свого життя.

– Хто не говорить рідною мовою й не знає своєї соборної літературної мови, той ніколи не буде правдивим патріотом для свого народу.

– Дитина, вихована нерідною мовою, ніколи не буде для свого народу національно сильною й морально міцною.

– Кожний батько, особливо є інтелігент, мусить говорити в своїй родині тільки літературною мовою, мусить вияснювати родинні гасла та обов'язки, завжди даючи добрий приклад своїй дружині та дітям і завжди вимагаючи від них уживати чистої мови.

– Кожний батько, свідомий своїх національних обов'язків, повинен скласти для своєї родини бібліотечку з найкращих творів українського письменства. У цій книгозбірні конче мусить бути й рідномовний журнал.

– Кожний батько повинен завжди пам'ятати, що найголовніший учитель рідної мови для своїх дітей – то він сам із своєю дружиною.

Незаперечними цінностями сучасної мовної політики в Україні повинні бути такі настанови Івана Огієнка: «Без добре виробленої рідної мови немає всенародної свідомості, без такої свідомості немає нації, а без нації – немає державності як найвищої громадянської організації, в якій вона отримує найповнішу змогу свого всебічного розвитку й виявлення» [1, с. 12].

ЛІТЕРАТУРА

1. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки / І. Огієнко. – Львів: Фенікс, 1995. –
2. Степаненко М.І. Думки вголос і про себе/ М.І. Степаненко. – Полтава: ТП Шевченко Р.В., 2013. – 412 с.
3. Фаріон І. Мова – краса і сила: суспільно-креативна роль української мови в ХІ – середині ХІХ ст./ І. Фаріон. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 212 с.
4. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності) / О.Федик. – Львів, 200.

В статье обосновано, что украинский язык является основой воспитания национально сознательного гражданина, который должен помнить родноязычные обязанности и понимать первостепенное значение языка в процессах развития национального государства.

Ключевые слова: родной язык, язык и жизнь, родноязычные обязанности, духовная сущность.

The article substantiates that the Ukrainian language is the foundation of education nationally conscious citizen who has to remember language responsibilities and understand the paramount importance of language in the processes of nation-state.

Keywords: native language, language and life, language obligations, spiritual essence.